

УДК 371.315.6

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi48.187>

Ситченко А. Л.,
orcid.org/0000-0003-3725-1893

Корнієнко І. А.,
orcid.org/0000-0002-2991-0476

ДО ПРОБЛЕМИ ПІЗНАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ

У статті висвітлюються ключові проблеми вивчення літератури в закладах загальної середньої освіти, пов'язані з логічно-понятійним аналізом художнього твору та його емоційно-естетичним сприйняттям учнями. Метою вивчення художнього твору вважається емоційно-розумовий та морально-естетичний розвиток читачів-учнів, що відповідає парадигмі особистісно зорієнтованої освіти, зумовлюється специфікою мистецтва слова й забезпечується характером пізнавальної діяльності читачів-учнів.

Пізнання художнього твору відбувається на основі вчення О. Потебні про слово-образ, його суб'єктивне значення у певному контексті, внаслідок чого слово набуває додаткового значення, яке й надає йому образного характеру. Таким чином реалізується не лише зображувальна функція слова, а й виражальна.

Авторами проаналізовано наукові праці, що вказують на аналітичний процес естетичного сприймання художнього твору, а також розкривають можливості технологізованого навчання літератури як ефективного чинника розумового розвитку та особистісного становлення школярів. Пропонується поєднувати у навчанні алгоритмізовані схеми діяльності, що характеризуються більш-менш точним відтворенням розумових дій та їх результатів, і пошукові технології, які менш регламентовані й забезпечують творчий характер пізнавальної діяльності.

Наводяться приклади, що ілюструють логіку й послідовність розумових дій алгоритмічного типу, а також порядок пошукової роботи, яка стимулює творчі зусилля школярів. На прикладі вивчення роману-хроніки П. Куліша «Чорна рада» продемонстровано висунення учнями гіпотез щодо пояснення національних проблем українського народу та варіантів можливого розвитку художньо-історичних подій, що сприяло активізації пізнавальної діяльності учнів та вихованню їх національної свідомості.

Ключові слова: пізнання твору, аналіз твору, емоційно-естетичне сприймання, алгоритмізоване навчання, пошукові схеми, компетентний читач.

Постановка проблеми. Якість літературної освіти визначається не лише навчальним матеріалом, а й характером пізнавальної діяльності учнів, які мають розвивати в себе суб'єктні властивості компетентного читача за рахунок «...зміщення акцентів у навчанні з процесу накопичення предметних знань на вироблення умінь застосовувати їх у ситуації невизначеності, становлення учня як суб'єкта навчальної діяльності й особистісного саморозвитку...» [10, с. 4]. Компетентнісний підхід до навчання літератури покликаний забезпечити готовність школярів помічати авторські смисли в прочитаному й продукувати власні судження та оцінки, формувати в молоді здатність до самопізнання та соціалізації, вибору життєвих пріоритетів та духовних орієнтирів.

Пізнання літературного твору як особливої форми художньої свідомості потребує застосування методів розумової роботи, насамперед аналізу й синтезу, які забезпечують глумачення змісту прочитаного й означають логічно-понятійний спосіб його розгляду [11, с. 55]. Водночас у процесі вивчення художнього твору виникають суперечності між:

*© Ситченко А. Л.

*© Корнієнко І. А.

– ідейно-художнім потенціалом мистецтва слова і недостатнім висвітленням його під час літературного аналізу й синтезу;

– аналізом художнього твору та його емоційно-естетичним сприйняттям.

Йдеться про давню проблему взаємодії емоційно-чуттєвого й естетичного сприйняття літературного твору та його логічно-поняттєвого розбору. Філософи вказують на те, що конфлікт чуттєво-інтуїтивного і раціонального пронизує всю античну філософію і далі – всю філософію Заходу [12, с. 35], триває й досі в царині літературного аналізу.

Розв'язання проблеми та усунення суперечностей, що в її основі, відбувається внаслідок єдності процесів пізнання художнього твору та його особистісного сприймання. Метою вивчення художнього твору має бути емоційно-розумовий та морально-естетичний розвиток читачів-учнів, що відповідає парадигмі особистісно зорієнтованої освіти.

Аналіз досліджень. Опрацювання наукової літератури показує, що аналіз художнього твору розглядається фахівцями як логічна процедура й означає розбір цілісного твору на компоненти, розгляд їх та відношень між ними [3, с. 9; 11, с. 55;]. Як прибічники, так і опоненти літературного аналізу посилаються на специфіку мистецтва слова. Засадничу роль у контексті статті має пояснення, яке надає О. Мазуркевич особливостям свідомого сприймання художнього літератури: «На відміну від інших видів мистецтва, що володіють безпосередньо – чуттєвою формою з певного матеріального об'єкта – фарби, каменю, дерева або з дії руху тіла, звучання струни, труби, – література, створюючи свої форми зі слів, з мови, що має своє матеріальне втілення в звуках і опосередковано в літерах, письмі, – доходить до її читача не просто в чуттєвому сприйнятті, а обов'язково в інтелектуальному розумінні, у сприйнятті не тільки серцем, а й неодмінно розумом» [4, с. 37]. Отже, пізнання художнього твору починається з усвідомлення семантики слів, що означає розумову роботу читача, наслідком якої може бути як думка, так й почуття.

Однак зміст літературного твору не тотожний значенням окремих слів і художніх картин. О. Потебня вказував, що творчість відбувається не за арифметичними законами, і формула «два по два» в художньому творі не дорівнює чотирьом [8, с. 28]. Його теорія слова-образу дає змогу помітити в тексті не лише літери й слова або відчуті їх звучання (зовнішню форму), а й збагнути нові значення слів у певному контексті, де їхні традиційні словникові значення можуть зазнавати нового змісту (внутрішня форма). Саме ця «додана вартість» слова засвідчує його образний характер: наприклад, образ *веселого поля*, що привиділося уві сні кріпачці (з відомої поезії Т. Шевченка «Сон») виступає виразною персоніфікацією омріяної в народі вільної праці на своїй землі.

Відкриття О. Потебнею суб'єктивного значення слова-образу В. Марко трансформує в такі три положення: «1) у кожному конкретному літературному творі найважливіші в концептуально-естетичному плані слова активізують певні свої значення, що закріплені за ними в словниках, або здобувають нові значення чи їхні відтінки, характерні лише для цього контексту; 2) система нових значень слів у творі наближає читача до глибинного змісту художнього феномена; 3) нові значення слів виникають не довільно, не випадково, а підпорядковуються задумові автора, його художній концепції...» [2, с. 31–32]. Таким чином, розкривається механізм пізнання твору через виділення в тексті та осягнення образних елементів, найменшим із яких є слово, пояснення кожного зокрема та відношень між ними.

Під час вивчення літературного твору відбувається структурно-функціональний аналіз художнього тексту, що є основою пізнання його змісту. У цьому процесі важливо подолати відстань між структурним елементом та його ідейно-образною роллю, оскільки кожна деталь художньої тканини є органічною частиною образу й водночас служить поясненню його значення (за О. Никифоровою), що зумовлює оціночні судження про цей елемент і твір загалом. Так «залізна рука города» є частиною душевних

переживань ліричного героя новели М. Коцюбинського «Інтермеццо» і метафорично передає його втому й неспокій. Завдяки образним деталям формується читацьке ставлення до зображуваного, окреслюються відповідні уявлення та оцінки, виникає особистісне сприймання художніх картин, що має виховний вплив на читача.

Оскільки йдеться усе ж про пізнавальний процес, то вчені значну увагу приділяють дидактичним завданням, виконання яких наближає учнів до адекватної інтерпретації твору. На допомогу фахівцям у розробці навчальних завдань приходять педагогічні технології. Вказуючи на змістово-операційний характер і розвивальне значення педагогічних технологій, В. Паламарчук і О. Барановська пояснюють переваги технологізованого навчання тим, що «На зміну окремим активним формам і методам навчання, які роблять навчальний процес розірваним на частини, приходять цілісні педагогічні технології взагалі і технології навчання зокрема» [7, с. 61]. Якщо традиційна методика викладання оперує загальними в межах предмета поняттями уроку літератури, методів навчання, етапів вивчення твору тощо, то технологія потребує цілісного уявлення про навчальний процес, який будується з використанням певного типу уроку, методів та врахування конкретних умов їх практичної реалізації в тій чи тій навчальній ситуації.

Сутність педагогічних технологій учені (І. Богданова, М. Гриньова, М. Кларін, В. Паламарчук, О. Пехота) вбачають у певному порядку, послідовності пізнавальної діяльності, що зумовлює її алгоритмізацію й забезпечує проведення навчального процесу через низку навчальних дій. Тому сучасні освітні технології «мають вибудовуватись на основі чіткого планування, моделювання, систематизації та мати на меті виховання розвиток компетентної творчої особистості» [7, с. 61].

Водночас є і протилежні думки фахівців. Так, Є. Ільїн, педагог-новатор, стверджує, що навіть далекому від літератури й педагогіки повинно бути зрозуміло, що «...логікою, послідовністю й чіткістю керуватися може лише «прямолінійний» словесник» [9, с. 179]. Як бачимо, заперечується логіка, точний розрахунок проведення навчального процесу, який таким чином невідомо куди виведе учнів у певній навчальній ситуації. Мова йде вже не про дидактику, а про мистецтво, яке створюється й розвивається за іншими законами.

Отже, пізнання літературного твору – це логічно-понятійний процес осягнення його змісту і значення на основі особистісного сприймання художнього твору, що передбачає емоційно-чуттєву участь читача, тому є чинником засвоєння явищ мистецтва слова.

Метою статті є висвітлення особливостей пізнання художнього твору та його емоційно-розумового впливу на читачів-учнів, а також технології цієї роботи в школі.

Виклад основного матеріалу. Оскільки пізнання твору передбачає виділення в ньому значущих елементів, розгляд їх та відношень між ними, то поширені в школі шляхи аналізу за технологічною логікою можуть розрізнятися за тими компонентами, які виступають предметом аналізу: події, образи чи проблеми тощо. Наприклад, система розумових дій, застосовуваних для подієвого (послідовного, усвід за автором тощо) аналізу епічного (прозового) твору, передбачає такий порядок ідейно-художнього розбору:

1. З'ясування первинного враження від прочитаного.
2. Розгляд вибраних епізодів із тексту.
3. Складання плану всього твору.
4. Переказ прочитаного.
5. Пояснення головних персонажів твору.
6. Розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.
7. Зв'язки виучуваного з іншими художніми творами.
8. Загальне враження від прочитаного.

Цей порядок розумових дій зумовлюється стадійним характером художнього сприймання (за О. Никифоровою) й означає перехід від емоційно-відтворювальної роботи читачів до пізнавальної, наслідком чого мають бути особистісні зрушення в їхніх характерах [5]. Аналітична робота відбувається за відповідної схемою розумових дій:

уринок – образ – ідея; ключовими словами цього технологічного процесу є: події, план твору, переказ прочитаного, персонажі, порядок і значення подій, типологічні зв'язки тощо. Виконання зазначених розумових дій неухильно приводить до очікуваного пізнання прочитаного, як це властиво кожній навчальній технології.

Неоднаковий у різних класах обсяг відомостей про твір та способи його пізнання означає, по-перше, актуалізацію тих чи інших компетентностей, які мають опанувати учні певного класу; по-друге, в міру засвоєння способів діяльності відбувається переведення їх у свідомість виконавців. Спостерігається інтеріоризація розумових дій, що характеризується незалежністю учнів від зовнішньої опори під час самостійного виконання завдань певного типу. Технологізоване навчання, яке відзначається відтворюваністю розумових дій та їх результатів, забезпечує цим належну якість предметної освіти.

Хоча алгоритм навчальної діяльності визнається вченими основним інструментом учіння (А. Алексюк, М. Кларін, Л. Ланда, В. Паламарчук), він діє усе ж таки у відтворювальному середовищі. Виведенню навчання на творчий, більш продуктивний рівень сприяє використання у навчанні пошукових форм пізнання. М. Кларін звертає увагу на процедуру такої діяльності, яку пропонує американський психолог А. Осборн:

1. Постановка проблеми та її формулювання.
2. Пошук фактичного матеріалу для пояснення проблеми.
3. Пошук ідей щодо з'ясування.
4. Пошук шляхів розв'язання проблеми.
5. Пошук аргументів на користь знайденого рішення [1, с. 36].

Йдучи за цією схемою пізнання, школярі можуть провести проблемно-тематичний аналіз літературного твору на евристичному рівні. Розумово-практичні дії, спрямовані на пошуки проблеми й матеріалу щодо їх пояснення, як і шляхів діяльності та аргументів на користь власних інтерпретаційних суджень, забезпечують інтерес до виучуваного матеріалу, що підтримує добру волю в його опрацюванні, сприяє не лише засвоєнню способів діяльності, а й формуванню відповідних уявлень і ставлень, ціннісних орієнтацій загалом, що означає особистісні зрушення в характері читачів.

Особливо результативною виявилася навчально-пошукова схема, запропонована В. Паламарчук. Вона загалом відповідає логіці схеми діяльності, накресленої А. Осборном, проте значно ширша й конкретніша у своїх формулюваннях, які переконують у слушності застосування її на уроках літератури [6, с. 34]. Наприклад, пошукова схема, адаптована до вивчення у 9-у класі роману-хроніки П. Куліша «Чорна рада», передбачала розгляд таких питань:

1. Демонстрація логічного протиріччя, парадоксальних явищ, які складають життєву основу зображених у творі подій і характерів.
2. Формулювання проблем, порушених письменником.
3. Постановка мети читацького пошуку і завдань, спрямованих на її досягнення учнями.
4. Власне аналіз проблематики твору, формулювання гіпотез щодо її пояснення. Роздуми й задуми читачів.
5. Творче моделювання учнями можливого розвитку ситуацій, зображених у творі.
6. Критичний аналіз і обґрунтування результатів розв'язання проблеми – обговорення висновків із прочитаного.
7. Експериментальна перевірка результатів творчої діяльності учнів та їх практичне значення.

Глибше усвідомити й сформулювати проблематику твору допоміг вислів Є. Сверстюка стосовно конфлікту української національної ідеї й державності з українською національною безвідповідальністю, наївністю та безпорадністю, пасивністю й лінощами, пристосуванством і чванством, за які кожне нове покоління українців розплачується «своєю долею і честю».

Під час обговорення твору висувалися цікаві гіпотези щодо причин національних проблем, змальованих у творі, а саме:

- а) у більшості населення України відсутня національна свідомість;
- б) значна частина людей пасивна й живе за правилом: «Моя хата скраю»;
- в) в умовах бездержавності багато хто зумів пристосуватися, виживаючи за рахунок власної честі та свободи;
- г) немає ніякого славного козацтва, а є розжиріла козацька старшина, запорозькі волоцюги й раболіпні незаможні селяни, які за квартиру горілки звеличать будь-кого;
- д) козацька старшина встигла викопати прірву між собою і простолюдом, який для неї – «голота», «бидло», «Іродові душі»;
- е) в народі є все ж таки здорові сили, які сповідують національні інтереси, й тільки через це Україна нуртує, а не безмовно піддається займам і пройдисвітам.

Активну полеміку викликали й різні можливі варіанти розвитку художньо-історичних подій, змодельовані учнями:

1. Якби я був радником гетьмана Яким Сомка...

(Поради щодо організації та проведення виборів гетьмана, ставлення до різних верств населення тощо).

2. Якби переміг на виборах Яким Сомко...

(Можливий державний розвиток України, соборна держава, станове суспільство, стосунки з Росією, статус Січі тощо).

3. Якби по всій Україні запанували січові порядки...

(Доцільність поширення запорозьких звичаїв по всій Україні, як обіцяв Брюховецький)

4. Якби мене тоді обрали гетьманом України...

(Обґрунтування власного державного проєкту).

Підсумовуючи враження від прочитаного, учні пояснювали той розлад, який ведеться в Україні, ще й безвіллям, пристосуванством, відсутністю належної відповідальності національних лідерів перед своїм народом.

Осмилення учнівською молоддю національних проблем та можливих шляхів успішного розвитку держави, як і логіки художнього пізнання, робить юнаків і дівчат вільними як у виборі способів мислення та пояснення виучуваного матеріалу, так і в діях громадянського значення.

Таким чином, пізнання художнього твору, забезпечуване перевагами технологізованого навчання, поширюється на простір виховання, суб'єктами якого теж стають учні, формуючи внаслідок засвоєння художніх творів ціннісні орієнтації й розвиваючи власну суспільну свідомість. Висуваючи й обґрунтовуючи власні гіпотези й варіанти розвитку зображуваних подій, учні вчаться висловлюватися зв'язно й доказово, давати повні відповіді на поставлені запитання й завдання, що сприяє розвитку мови й мислення, громадянської свідомості загалом.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє констатувати наступне.

1. Пізнання літературного твору означає логічно-понятійний спосіб його розгляду як особливої форми художньої свідомості, тому потребує застосування методів розумової роботи.

2. Перспективними у цьому є сучасні педагогічні технології, для яких характерна структурованість змісту освіти і впорядкованість навчально-виховного процесу та взаємодія вчителя й учнів у здобутті його результатів.

3. Важливою методичною умовою успішного навчання виступає поєднання алгоритмізованих і пошукових схем пізнавальної діяльності школярів.

4. Пізнання мистецтва слова означає не лише його усвідомлення, а й емоційно-естетичне сприймання, що сприяє повноцінному засвоєнню змісту, значення і краси прочитаного.

5. Особистісний характер сприймання художнього твору є важливим чинником виховання учнів-читачів.

Перспективним для подальшого наукового пошуку вважаємо дослідження сучасних педагогічних технологій, які можуть бути використані для кращого пізнання та сприйняття читачами-учнями художнього твору.

Список використаних джерел:

1. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии (Анализ зарубежного опыта). Рига: НПЦ «Эксперимент», 1998. 180 с.
2. Марко В. П. Стежки до таїни слова: Літературознавчі й методичні студії: навч. посібник. Кіровоград: Степ, 2007. 264 с.
3. Наєнко М. К. Українське літературознавство. Школи, напрями, тенденції. Київ: ВЦ «Академія», 1997. 320 с.
4. Наукові основи методики літератури: навч.-метод. посібник / за ред. проф. Н. Й. Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.
5. Никифорова О. И. Восприятие художественной литературы школьниками. Москва: Учпедгиз, 1959. 206 с.
6. Паламарчук В. Ф. Як виростити інтелектуала: посіб. для вчителів і керівників шкіл. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 152 с.
7. Паламарчук В. Ф., Барановська О. В. Педагогічні технології навчання в умовах нової української школи: вектор розвитку. *Український педагогічний журнал*. 2008. № 3. С. 60–66.
8. Потебня А. А. Теоретическая поэтика / сост., вступ. ст., коммент. А. Б. Муратова. Москва: Высшая школа, 1990. 344 с.
9. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учебное пособ. Москва: Народное образование, 1998. 256 с.
10. Українська література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи: наказ МОН України від 07.06.2017 № 804. Київ, 2017. 82 с.
11. Укр. літ. енциклопедія: в 5 т. / ред. кол.: І. О. Дзевєрін (відп. ред.) та ін. Київ: Голов. ред. УРЕ імені М. П. Бажана, 1988. 536 с.
12. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж: навч. посібник / під ред. Н. Хамітова. Київ: Наукова думка. 2000. 273 с.

References:

1. Klarin, M. V. (1998). *Innovatsii v mirovoi pedagogike: obuchenie na osnove issledovaniia, igry i diskussii (Analiz zarubezhnogo opyta)* [Innovations in world pedagogy: learning based on research, games and discussion (Analysis of foreign experience)]. Riga: NPTc «Eksperiment» [in Russian].
2. Marko, V. P. (2007). *Stezhky do tainy slova: Literaturoznavchi y metodychni studii* [Paths to the mystery of the word: Literary and methodical studies]. Kirovohrad: Step [in Ukrainian].
3. Naienko, M. K. (1997). *Ukrainske literaturoznavstvo. Shkoly, napriamy, tendentsii* [Ukrainian literary criticism. Schools, directions and tendencies]. Kyiv: VTs «Akademiiia» [in Ukrainian].
4. Voloshyna, N. Y. (Ed.). (2002). *Naukovi osnovy metodyky literatury* [Scientific bases of literature methodology]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
5. Nikiforova, O. I. (1959). *Vospriiatie khudozhestvennoi literatury shkolnikami* [Perception of fiction by schoolchildren]. Moskva: Uchpedgiz [in Russian].
6. Palamarchuk, V. F. (2000). *Yak vyrostyty intelektuala* [How to grow an intellectual]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [in Ukrainian].
7. Palamarchuk, V. F., & Baranovska, O. V. (2008). *Pedahohichni tekhnolohii navchannia v umovakh novoi ukrainskoi shkoly: vektor rozvytku* [Pedagogical learning technologies in the new Ukrainian school: vector of development]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 3, 60-66 [in Ukrainian].
8. Potebnia, A. A. (1990). *Teoreticheskaia poetika* [Theoretical poetics]. Moskva: Vysshiaia shkola [in Russian].
9. Selevko, G. K. (1998). *Sovremennye obrazovatelnye tekhnolohii* [Modern educational technologies]. Moskva: Narodnoe obrazovanie [in Russian].
10. Ukrainian literature. Program for secondary schools. 5-9 forms. The Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 07.06.2017 No. 804 [in Ukrainian].

11. Dzeverin, I. O. (Ed.). (1988). *Ukrainska literaturna entsyklopediia* [Ukrainian literary encyclopaedia]. (Vols. 1–5). Kyiv: Holov. red. URE imeni M. P. Bazhana [in Ukrainian].
12. Khamitov, N., Harmash, L., & Krylova, S. (2000). *Istoriia filosofii. Problema liudyny ta yii mezh* [History of Philosophy. The problem of man and his limits]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

Sytchenko A. L.,
orcid.org/0000-0003-3725-1893

Korniienko I. A.,
orcid.org/0000-0002-2991-0476

TO THE PROBLEM OF KNOWLEDGE OF A LITERARY WORK

The article highlights the key problems of studying literature in general secondary education institutions, related to the logical and conceptual analysis of the work of art and its emotional and aesthetic perception by schoolchildren. The purpose of studying a work of art is considered to be emotional-mental and moral-aesthetic development of readers-students, which corresponds to the paradigm of personality-oriented education, is determined by the specifics of the art of speech and is provided by the nature of cognitive activity of readers-students.

Cognition of a work of art is based on the teachings of O. Potebnia about the word-image, its subjective meaning in a certain context, as a result of which the word acquires an additional meaning, which gives it a figurative character. In this way, not only the pictorial function of the word is realized but also the expressive one.

The authors have analysed scientific works that indicate the analytical process of aesthetic perception of a work of art, as well as reveal the possibilities of technological teaching of literature as an effective factor in mental development and personal formation of students. It is proposed to combine in teaching algorithmic schemes of activity, characterized by more or less accurate reproduction of mental actions and their results, and search technologies, which are less regulated and provide a creative nature of cognitive activity.

There are examples that illustrate the logic and sequence of mental actions of the algorithmic type, as well as the order of search work, which stimulates the creative efforts of students. On the example of studying the novel-chronicle of P. Kulish "Black Council", students demonstrated hypotheses to explain national problems of Ukrainian people and options for possible development of artistic and historical events, which contributed to the activation of students' cognitive activity and education of their national consciousness.

Key words: cognition of the work, analysis of the work, emotional and aesthetic perception, algorithmic learning, search schemes, competent reader.

Дата надходження статті: 11.01.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Рускуліс Л. В.

УДК 373.3.091.3:004

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi48.209>

Власій О. О.,
orcid.org/0000-0001-7310-9611

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЙ З ОСВІТНЬОЮ МЕТОЮ

У статті розглянуто актуальну проблему використання ігрових технологій навчання, зокрема квест-технологій, в умовах цифровізації освіти. Проаналізовано можливості використання цифрових інструментів для імплементації ігрових засобів навчання та виховання

*© Власій О. О.